

ΧΑΡΑΛΔΟΣ Ο ΗΓΕΜΩΝ ΤΩΝ ΒΑΡΙΑΓΩΝ BYZANTINON ΙΣΤΟΡΗΜΑ

(Συνέχεια ἴδε προηγούμεσον φύλλον).

Τρεῖς μετὰ τοῦτο ἡμέρας αἱ δύο στρατιαὶ συνήντησαν εἰς Ὀστροβόν. Ὁ Στέφανος, γαυριῶν ἐπὶ τῷ πλήθει τῶν λεγεώνων, μόλις ἐπιφάνησαν οἱ ἐχθροί, ἐπέτεθη ἀτάκτως, μετὰ τοσαύτης δὲ τέχνης ἐπωφελήθη τοῦ σφάλματος ὁ Μανιάκης, ἡρωϊκῶς ὡς πάντοτε πρωταγωνιστῶν, ὥστε ταχεῖα καὶ πλήρης, μετὰ τὴν πρώτην ἀμέσως σύρραξιν, ἐπῆλθεν ἡ τροπὴ τῶν βασιλικῶν. Ἡ διώξις ἐπικολούθηεν ἀκατάσχετος, καὶ οἱ περὶ τὸν Στρατάρχην ἀνευφήμουν ἤδη αὐτὸν Βασιλέα, ὅτε γεγονός ἀνέλπιστον τὸ πᾶν ἐματῶσεν.

Ὁ Μανιάκης, ἐπιβαίνων εὐγενοῦς ἵππου, ὠδήγει τοὺς Καταφράκτους καὶ ἀνεκάλει πλέον τὴν λοιπὴν παράταξιν, ὅτε οἱ ἐγγύτεροι εἶδον αὐτὸν αἴφνης τοὺς βραχίονας ἐκτείνοντα καὶ βαρέως ἐπὶ τοῦ ἐδάφους καταπίπτοντα. Ἄποροι καὶ ἀπέλπιδες ἔσπευσαν τότε πρὸς αὐτόν, ἀλλὰ, φεῦ, ἀκόντιον, ὑπὸ χειρὸς ἀγνώστου καταρραγέν, ἔκειτο βαθέως εἰς τὸ στῆθος αὐτοῦ ἐμπεπηγμένον. Ἐὰν ἐστερεῖτο ἀγαθῶν στρατηγῶν, προχείρους εἶχεν ἡ Ζωὴ τοὺς δολοφόνους. Ὁ Μανιάκης ἀνέπνεεν ἐτι, ἀλλ' ἡ πληγὴ ἦν καιρία, μετ' ὀλίγον διήνοιξε τοὺς ὀφθαλμούς, καὶ ἀναγνωρίσας τὸς περὶ αὐτόν, ἐτραύλισε τὰς λέξεις — α' Ἀκολουθεῖτε τὸν Χαράλδον » —, μεθ' ὃ κατέπεσε νεκρός.

Τοσαύτη δὲ ὑπῆρξεν ἡ ἐκ τοῦ ἀπαισίου τούτου γεγονότος κατάπληξις, ὥστε ὁ πρὸ μικροῦ τροπαιοῦχος στρατὸς ἐτραπή αἴφνης εἰς ἄτακτον φυγὴν, οὐδὲ τὸ σῶμα διασώσας τοῦ περικλεοῦς ἀρχηγοῦ, ὅπερ ὀρμήσαντες παρέλαβον οἱ πολέμιοι· διεδραματίσθη δὲ τότε παράδοξος ὄντως σκηνή, καθ' ὅσον οἱ ἀρτίως περιθεεῖς καὶ βιψάσπιδες, ἐπέστρεφον ἤδη γαυριῶντες, καὶ ἀθρόοι παρεδίδοτο. οὐδ' ἐπιχειροῦντες ἀντίστασιν εἰς τοὺς ἠττηθέντας οἱ νικηταί.

Καὶ ὁ Χαράλδος; Διοικῶν τὸ δεξιὸν κέρασ, εὐχερῶς κατίσχυσε τῶν πολεμίων, καὶ πρῶτος κατήρξατο τῆς διώξεως· τούτου δὲ γενομένου, ἐπανέκαμπεν ἐν τάξει, ὅτε, πρὸς μεγίστην αὐτοῦ ἐκπληξιν, εὔρε τὸν πρὸ βραχέος τροπαιοῦχον στρατὸν διεσπαρμένον ἤδη καὶ φεύγοντα. Καὶ κατέβαλε μὲν ἡρωϊκὴν προσπάθειαν, ὅπως ἀνακόψῃ τὸν πανικόν, ἀλλ' οὐδεὶς πλέον ἤκουε κυκλωθεὶς δὲ ταχεῶς μετ' ὀλιγίστων ἐταίρων, ἡμῶν ἐπὶ μακρὸν καὶ πολλοὺς τῶν ἐπιδρομίων ἐθέρισε, μέχρις οὗ, πεσόντων τῶν περὶ αὐτόν, καὶ βλέπων ἄφρευκτον τὴν ἀπώλειαν, ἐρρίφθη

ὡς κλύδων ἐν μέσῳ τῶν ἐχθρῶν, καὶ τοσοῦτον φοβερὰν ἐπήνεγκεν αὐτοῖς θραῦσιν, ὥστε διέσπασε τὸν σιδηροῦν κρίκον, καὶ διεσώθη τρεῖς φέρων πληγὰς.

Ὁ δὲ Στέφανος, ἐπιστρέψας εἰς Κωνσταντινούπολιν, ἐτέλεσε θρίαμβον λαμπρὸν διὰ μέσου τῆς πόλεως, καθ' ὃν ἐφέρετο πρὸ αὐτοῦ ἐπὶ δόρατος τοῦ Μανιάκη ἡ κεφαλὴ. Τοιοῦτον τὸ εἰκτρὸν τέλος τοῦ περιφανεστέρου τῶν ἡμερῶν ἐκείνων Στρατάρχου.

ΚΔ.

Ὁ Χαράλδος, πλανηθεὶς δι' ὅλης τῆς νυκτός, περὶ τὴν αὐγὴν κατέφυγεν εἰς ἀγροτικὴν τινα ἔπαυλιν, ἔνθα προφρόνως ἀπεδέχθη αὐτὸν ὁ οἰκοδεσπότης. Χρηματίσας ἄλλοτε Σχολάριος ἐπὶ τοῦ Βουλγαροκτόνου, καὶ καταλιπὼν τὸ Βυζάντιον μετὰ τὴν ἐπὶ Κωνσταντίνου Η'. ἐπελθοῦσαν ἐκλυσιν, εἶζη οὗτος ἀπὸ ἐτῶν ἐντὸς τῶν Ἰλλυρικῶν ὁρέων μετὰ νεαρᾶς συζύγου καὶ δύο τέκνων. Μαθὼν δὲ μετ' ὀλίγον παρὰ τοῦ Χαράλδου, εἰς ὃν πλήρη ἐνέπνευσεν ἐμπιστοσύνην, ὅτι ἐξένιζε τὸν πολύχροτον Ἡγεμόνα τῶν Βαριάγων, τοσαύτην ἐξεδήλωσεν ἐπὶ τούτῳ χαρὰν, ὥστε ὁ ἡμέτερος ἦρας προθύμως παρέτεινε τὴν διαμονὴν αὐτοῦ.

Ἄλλως τε ὑπῆρχε πρὸς τοῦτο λόγος σπουδαιότατος· ταχεῶς ἐγνώσθη ὅτι ἀποσπάσματα, ἐπιτήδες σταλέντα, ἐξηρεῖνων πᾶσαν τῆς χώρας γωνίαν πρὸς ἀνεύρεσιν αὐτοῦ, ὥστε μόνον ἀσφαλὲς ἐφαίνετο ἐπὶ τινα χρόνον τὸ ἀπόριστον ἐκεῖνο κρησφύγετον. Ἀφ' ἐτέρου ὁμως ὑπὸ πιστοῦ ἀνθρώπου ὠδηγήθη παρ' αὐτῷ προσεχῶς ὁ Ῥαγνάρος, ὅστις, καθ' ὃ μὴ μετασχῶν τοῦ ἀγῶνος, ἔμμενεν εἰς Δυβράχιον, καὶ ἀνέλαβεν ἤδη ἐμπράκτως τοῦ νοσοκόμου τὰ καθήκοντα, καθ' ὅσον αἱ πληγαὶ τοῦ Χαράλδου ἀπήτουν ἐνδελεχῆ περιθαλψιν.

Οὕτω παρήρχοντο αἱ ἡμέραι, καὶ ὁ ἦρας ἡμῶν ἐπλανάτο εἰς τὰ περίξ ὄρη, μίαν καὶ μόνην ἀνκυκῶν ιδέαν, τὴν τῆς ἀναβληθείσης ἐκδικήσεως. Πράγματι δὲ μετ' ὀλίγον ἐφάνη ἀνατέλλουσα νέα πρὸς τοῦτο εὐκαιρία. Ὁ Θεόφιλος Ἐρωτικὸς, κατατροπωθεὶς πρὸ τριετίας ἐν Σερβίᾳ ὑπὸ τοῦ Στεφάνου Βοϊσθλαίου, διετέλει ἔκτοτε Στρατηγὸς τῆς Κύπρου· ἐπωφελοῦμενος δὲ τῆς γενικῆς ἀνωμαλίας, ἐστασίασεν αἴφνης ἐπὶ τῇ προφάσει ἐκτάκτων τινῶν φόρων.

Ἄμα τοῦτο μαθὼν ὁ Χαράλδος ἐπεχείρησε μυστικὴν πρὸς αὐτὸν συνεννόησιν, ἀλλ' ἐματαιώθη καὶ τὸ ἐν λόγῳ σχέδιον, καθ' ὅσον, ἐκπεμφθέντος εἰς Κύπρον Κωνσταντίνου τοῦ Χαγέ, Στρατηγοῦ ἱκανοῦ, ἀριστεύσαντος ἤδη κατὰ τῶν Ἀράβων τῆς Ἀφρικῆς καὶ Σικελίας, οὗτος εὐχερῶς συνέλαβε τὸν Ἐρωτικὸν καὶ μετήγαγεν αὐτόν εἰς Βυζάντιον. Ὁ δὲ Μονομάχος, περι-

φρονῶν τὸν ἄνδρα, ἐτέλεσεν ἵπποδρόμιον, καθ' ὃ ἐπόμπευσεν αὐτὸν γυναικεῖα ἡμφιεσμένον καὶ ἀφοῦ ἐδήμεισε πᾶσαν αὐτοῦ τὴν οὐσίαν, ἀπέλυσεν αὐτόν.

Δυσμενεῖς ἐπομένως ἐδείκνυντο αἱ Μοῖραι εἰς τὴν ἀνένδοτον τοῦ ἥρωος ἡμῶν πρόθεσιν, ὅτε ἀσυγκρίτως δεινότερος ἐνέσκηψεν αἴφνης ἐκ τοῦ βορρᾶ κλύδων.

Αἱ πρὸς τοὺς Ῥώσους σχέσεις τῆς Βυζαντινῆς Αὐτοκρατορίας ὑφίσταντο ἀπὸ ἡμιολίου ἦδη αἰῶνος. Κατὰ πρῶτον ἐπεφάνησαν εἰς τὸν Βόσπορον οἱ βάρβαροι ἐκεῖνοι ἐν ἔτει 865, ἐπὶ τῆς οἰκτρᾶς βασιλείας τοῦ Μιχαὴλ Γ', ἡ μᾶλλον τοῦ πανισχύρου Καίσαρος Βάρδα, ἀδελφοῦ τῆς μητρὸς αὐτοῦ Θεοδώρας καὶ τρία ἔτη ἀπὸ τῆς ἐν Ῥωσίᾳ ἰδρύσεως τῆς μοναρχίας, ὑπὸ τὸν Σκανδιναυὸν Ἡγεμόνα Ρουρίχον. Ἦλθον δὲ τότε ἐπὶ διακοσίων πλοιαρίων, ἅπερ ὁ χρονογράφος Νικήτας ὀνομάζει τροχαγήρια, κατὰ πρῶτον ἐπιφανομένης τῆς μετέπειτα κοινῆς ταύτης λέξεως. Τοσαύτη δὲ ἦν ἡ ὑλικὴ καὶ ἠθικὴ τοῦ Κράτους ἐκλυσίς μετὰ τὴν ὀριστικὴν κατίσχυσιν τῆς εἰκονολατρίας καὶ τὸν μακρὸν πρὸς τοὺς Παυλιανίτας πόλεμον, τὸν ὑπὸ τῆς θρησκομανίας τῶν ἀντιμεταρρυθμιστῶν προκληθέντα, ὥστε οἱ εὐάριθμοι ἐκεῖνοι βάρβαροι, οὐ μόνον δεινὴν ἐπεχείρησαν δῆωσιν τῶν τε παραλίων καὶ νήσων, ἀλλὰ καὶ αὐτὴν ἐπολιορκήσαν τὴν πρωτεύουσάν.

Ὁ δὲ Βασιλεὺς, καίτοι διοικῶν πόλιν, ἦτις πρὸ τεσσαράκοντα μόλις ἐνιαυτῶν, ὑπὸ τὸν πάππον αὐτοῦ Μιχαὴλ Β', ἀνέστη κατὰ ξηρὰν καὶ θάλασσαν εἰς ἐχθροὺς κραταιούς, ἐπὶ τῆς μεγάλης στάσεως τοῦ Στρατηγοῦ Θωμᾶ, καίτοι κατέχων τὸ φοβερὸν ὄπλον τοῦ σκευαστοῦ πυρός, οὐδ' ἐσκέφθη περὶ ἀμύνειν, ἀλλὰ ἄσυν τῷ Πατριάρχῳ Φωτίῳ εἰς τὸν ἐν Βλαχέρναις ναὸν τῆς τοῦ Θεοῦ μητρὸς παρεγένοντο, κἀκεῖ τὸ θεῖον ἐξιλοῦντο καὶ ἐξημενίζοντο. Εἶτα μεθ' ὑμνωδίας τὸ ἅγιον τῆς Θεοτόκου ἐξαγαγόντες ὠμοφρόνιον, τῇ θαλάσῃ ἄκρως προσέβαψαν καὶ νηνεμίας οὔσης, εὐθύς ἀνέμων ἐπιφοραί, καὶ τῆς θαλάσσης ἠρεμούσης, κυμάτων ἐπαναστάσεις ἀλλεπάλληλοι ἐγένοντο, καὶ τὰ τῶν ἀθέων Ῥῶς πλοῖα κατεάγησαν, ὀλίγων ἐκπεφευγῶν τὸν κίνδυνον».

Τῷ δὲ 906 ὁ Ἡγεμὼν Ὀλέγος, συγγενῆς τοῦ Ρουρίχου καὶ κηδεμῶν τοῦ ἀνηλίκου αὐτοῦ υἱοῦ Ἰγῶρ, ἐπεχείρησε νέαν μεγάλην ἐπίδρομὴν. Ὁ Ῥώσος χρονογράφος Νέστωρ ἀφηγεῖται ὅτι δις χίλια ἦσαν τὰ ἐκπλεύσαντα πλοῖα, ὧν ἕκαστον ἐκόμιζεν ἄνδρας τεσσαράκοντα, παρείπετο δὲ καὶ δυνάμεις πεζικὴ. Ἐν Βυζαντίῳ ἐβασίλευε τότε Λέων Σοφός, ἀνὴρ ἀπόλεμος καὶ τὸν χρόνον κατατρίβων περὶ τὴν συγγραφὴν τροπαρίων, ἐπιγραμμάτων καὶ ὕμνων· διὸ καὶ ἀμεριμνήσας

ἐφ' ὅσον οἱ βάρβαροι κατέστρεφον τὰ περίξ, ἐπὶ τέλους ἀπηλλάγη αὐτῶν διὰ τῆς παροχῆς σπουδαίας χρηματικῆς δωρεᾶς, καὶ τῆς συνολογήσεως συνθήκης ἐμπορικῆς καὶ πολιτικῆς εἰς ἄκρον ἐνδιαφερούσης. Παραδόξως οὐδεὶς τῶν Βυζαντινῶν ἀναφέρει τὴν ἐπίδρομὴν ταύτην, πλην τοῦ Λέοντος Διακόνου, ἀορίστως τῆς συνθήκης μνημονεύοντος· ἀλλ' ὁ Νέστωρ, περιγράφας λεπτομερῶς τὰ κατὰ τὴν στρατείαν, παρατίθεισιν αὐτὸ τὸ κείμενον τῆς διεθνοῦς πράξεως, ἣτις μαρτυρεῖ ὅτι συνεχεῖς ἦσαν ἔκτοτε αἱ μεταξὺ Βυζαντινῶν καὶ Ῥώσων σχέσεις· ἀναφέρεται δὲ ὅτι τὸ κείμενον τοῦτο ἐγράφη διὰ κινναθάρεως ἐπὶ δύο περγαμηνῶν, ἀνταλλαγμασίων, ἀφοῦ ὑπεγράφησαν, ἡ μὲν ὑπὸ τοῦ Αὐτοκράτορος, ἡ δὲ ὑπὸ τῶν Πρέσβειων, προσεπεκυρώθησαν δὲ τὰ συνολογηθέντα δι' ὄρκων, οὓς ὤμωσαν ἕκαστος κατὰ τὴν ἰδίαν πίστιν.

Καὶ ὅμως ὀλίγον ἴσχυσαν αἱ συνθήκαι αὗται, καθ' ὅσον μετὰ τριάκοντα μόλις ἔτη, τῷ 941, ὁ ἐνγλικιωθεὶς πλέον Ἰγῶρ, μαθὼν ὅτι οἱ στρατοὶ καὶ στόλοι τοῦ Βυζαντίου ἐνησχολοῦντο κατὰ τῶν Ἀράβων, ἐνόμισε πρόσφορον τὴν εὐκαιρίαν πρὸς ἐκπόρθησιν τῆς πρωτεύουσας καὶ παρεσκεύασε πρὸς τοῦτο χίλια πλοῖα. Περιεργον ἀληθῶς γεγονὸς μαρτυροῦν ὅτι τὸ κράτιστον ἐκεῖνο τῶν Σλαυικῶν ἔθνων, ὡς καὶ τὰ ἕτερα πρὸ αὐτοῦ, οἱ Ἀράβες καὶ οἱ Βούλγαροι, μόλις ἀνδρωθέν, ὡς τέρμα πάντων αὐτοῦ τῶν ἀγῶνων ἐθεώρησε τὴν κατάκτησιν τῆς κλεινῆς πόλεως τοῦ Βυζαντος, ὄνειρον ὑπὲρ οὗ ἔχυσεν ἔκτοτε ὠκεανούς αἰμάτων, καὶ ὅπερ σήμερον ἔτι ἐπιδιώκει.

Οἱ Βούλγαροι, σύμμαχοι τοῦ Κράτους διατελοῦντες τότε, εἰδοποίησαν τὸν Ῥωμανὸν Λεκαπηνόν, Συμβασιλέα τοῦ ἀνηλίκου Πορφυρογεννήτου, ἀλλ' οἱ Ῥῶσοι κατέπλευσαν οὐχ ἤτον εἰς τὸν Βόσπορον κατ' Ἰούνιον, οἰκτρῶς ἐλεηλάτησαν τὰς δύο παραλίας, διὰ βασιάνων ἐθανάτωσαν τοὺς πλείστους τῶν κατοίκων, καὶ ἰδίως τοὺς ἱερεῖς, καύσαντες συνάμα καὶ πάντας τοὺς ναοὺς. Ἡ πόλις ἀληθῶς οὐδεμίαν ἐνέκλειε μάχιμον δύναμιν, ἀλλ' οἱ ναύσταθοι ἦσαν πλήρεις, καὶ ἀνεκλήθησαν ἐπειγόντως οἱ ἐγγύτεροι τῶν Στρατηγῶν τοσοῦτον δὲ τελεσφόρως ταῦτα ἐνηργήθησαν, ὥστε μετ' οὐ πολὺ ἐκπλεύσας ὁ Πατρικίος Θεοφάνης μετὰ πυρφόρων καὶ δρομώνων, κατέλαβε τοὺς πολεμίους ναυλοχοῦντας περὶ τὸ στόμιον τοῦ Εὐξείνου, καὶ πολλὰ μὲν τῶν πλοίων αὐτῶν κατέκαυσεν, ἄλλα ἐβύθισεν αὐτανδρά, καὶ πλείστους ἔλαβεν αἰχμαλώτους.

Τὰ λείψανα τοῦ κατατροπωθέντος στόλου κατέφυγον τότε εἰς τὰ Σγόρα ἐπὶ τῆς Ἀσιατικῆς παραλίας καὶ τὰ πληρώματα διεσπάρησαν πρὸς ἀναζήτησιν τροφῶν· ἀλλ' ἐφορμήσαντες ὁ Πατρικίος Βάρδας Φωκᾶς καὶ ὁ Δομέστικος τῶν Σχολῶν Ἰωάννης Κουρκούας, δεινὴν ἐπήνεγκον

αυτοῖς φθοράν. Τέλος δὲ μετὰ τρεῖς μῆνας, ἐγγίζοντος τοῦ χειμῶνος, οἱ Ῥῶσοι, πανταχόθεν πιεζόμενοι, ἀπεφάσισαν τὴν παλινόστησιν, καὶ πρὸς τούτο ἐπεχείρησαν νύκτωρ τὸν διάπλου ἀπὸ τῆς Ἀσιατικῆς παραλίας εἰς τὴν Θρακικὴν, Ἰνα, τοιαύτην ἀκολουθοῦντες, ἐπανακάμψωσιν εἰς τὰ ἴδια· ἀλλ' ὁ Πατρικίος Ἰωάννης, ὅστις ἐπετῆρει αὐτοὺς πάντοτε, βράγδην ἐπιτεθείς, κατέστρεψεν αὐτοὺς ὀλοσχερῶς, οὕτως ὥστε ὁ Ἰγῶρ διεσώθη εἰς τὸν Κιμμέριον Βόσπορον μετὰ δέκα μόνον σκαφῶν.

Ταῦτα πάντα διηγοῦνται οἱ τε Βυζαντινοὶ καὶ ὁ Ἀραβὸς Ἐλμακὶν καὶ ὁ Λουίπρανδος καὶ ὁ Νέστωρ. Ὁ τελευταῖος οὗτος προστίθεισιν ὅτι ὁ Ἰγῶρ ἐξεστράτευσε καὶ αὐθις μετὰ δύο ἔτη κατὰ τῆς Ἑλλάδος, ἀλλὰ λαβὼν παρὰ τοῦ κατορθωθέντος Ῥωμανοῦ πλουσιώτατα δῶρα, ἐπέστρεψεν ἐκ τοῦ Ἰστροῦ, ὅπου εὐρίσκετο εἰς τὴν πρωτεύουσαν αὐτοῦ Κίεβον· συνεπεῖα δὲ τούτου, ἀνταλλαγισῶν κατὰ τὸ προσεχὲς ἔτος Πρεσβειῶν, συνωμολογήθησαν νέαι συνθήκαι. Καὶ τὸ μὲν τελευταῖον τοῦτο τυγχάνει ἀναμφίλεκτον, καθ' ὅσον ὁ Νέστωρ παρατίθεισιν αὐθις τὸ κείμενον, ἀλλὰ τὰ περὶ τῆς δευτέρας στρατείας φαίνονται διασκευασθέντα πρὸς ἐξοικονομήσιν τῆς φιλοτιμίας τῶν ἠττηθέντων.

Ὅπως δὲ διὰ τῶν συνθηκῶν τούτων παρεωρήθησαν μὲν εἰς τοὺς Ῥώσους ἐμπόρους πλεονεκτήματα παρεμφερῆ πρὸς τὰ τῶν Ἑνετῶν καὶ Γενουησιῶν, ἀλλ' ὁ Ἠγεμὼν αὐτῶν, οὐ μόνον παρητήθη πάσης ἀξιώσεως ἐπὶ τῆς Κριμαϊκῆς Χερσονήσου, ἀλλὰ καὶ ὑπόχρεως κατέστη πρὸς παρακώλυσιν ἐνδεχομένης κατ' αὐτῆς ἐπιδρομῆς τῶν Βουλγάρων. Ἐπὶ πᾶσι δὲ μαρτυρεῖται ἡ προϋοῦσα τῶν σχέσεων ἀνάπτυξις· οἱ Ῥῶσοι κατέφθανον, κομίζοντες δέρματα, μηλωτάς, κηρόν, μέλι, δούλους, καὶ ἀπήρχοντο φέροντες μέταλλα ἐξεργασμένα, ὑφάσματα, καρπούς, καὶ οἶνους. Εἶχον δὲ μονίμους ἐγκαταστάσεις οὐ μόνον ἐν Βυζαντίῳ, ἀλλὰ καὶ τῇ Συρίᾳ, Βουλγαρίᾳ καὶ Χαζαρίᾳ.

Κατὰ δὲ τὸ ἔτος 955 δεδραματίσθη γεγονός ἕτερον, ἀλλ' ἐπίσης ἀξιομνημόνευτον, ἡ ἐν Βυζαντίῳ βάπτισις τῆς Ἠγεμονίδος τῶν Ῥώσων Ὀλγας. Σύζυγος τοῦ Ἰγῶρος καὶ μήτηρ τοῦ τερτάρτου Ἠγεμόνος Σβιατοσλαύου, ἠσφάλισεν ὡς ἐπίτροπος τοῦ ἀνηλίκου υἱοῦ, τὴν ἀρχὴν διὰ πονηρὰς ἀγριότητος καὶ σπανίας ἀμα δεξιότητος, μεθ' ὃ, προβεβηκυῖα πλέον τὴν ἡλικίαν, κατέπλευσεν εἰς Κωνσταντινούπολιν, ὅπως ἀσπασθῆ τὸν χριστιανισμόν.

Εἶδομεν ἤδη ὅτι ὁ Πορφυρογέννητος, βασιλεύων κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην, διὰ μακρῶν περιγράφει τὴν δεξιῶσιν τῆς Ῥωσίδος Ἀρχοντίσσης Ἐλγας (λέξις Σκανδιναυικῆ σημαίνουσα τὴν φλόγα), ὡς ὀνομάζει αὐτήν. Ἀπίθανον ὅμως

φαίνεται τὸ ὑπὸ Σλαύων χρονογράφων θρυλλοῦμενον, ὅτι ὁ Ἀναξ ἐκεῖνος, δελεασθεὶς ὑπὸ τοῦ πνεύματος καὶ τοῦ κάλλους τῆς μεγάλης Δουκίσσης, ἐξεζήτησεν αὐτὴν εἰς γάμον. Καὶ πρῶτον ἡ Ὀλγα ἦν ἤδη ἐξηκοντοῦτις, τὸ δὲ σπουδαιότερον, ὁ Κωνσταντῖνος εἶχε σύζυγον τὴν Ἑλένην, θυγατέρα τοῦ Συμβασιλέως Λεκαπηννοῦ. Ἀφ' ἑτέρου, καίτοι περὶ τούτου σιωπᾷ ἡ Βασιλείου τάξις, ἀναμφόριστον φαίνεται τὸ γεγονός τῆς βαπτίσεως, ἥτις ἐπήνεγκε τὴν εὐρείαν τοῦ χριστιανισμοῦ διάδοσιν μεταξὺ τῶν Ῥώσων, ὧν οἱ πλεῖστοι ἐλάτρευον ἔτι τὰ εἰδῶλα.

(Ἐπετα συνέχεια) ΚΛΕΟΝ ΡΑΓΚΑΒΗ.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑΙ ΔΙΑΛΕΞΕΙΣ

Ἐπόμενος τῇ αἰτήσει τῆς διευθύνσεως τῆς «Ἐστίας» νὰ γράψω, ἐπὶ χημικῶν καὶ βιομηχανικῶν θεμάτων, πραγματείας δημῶδεις ἤτοι καταληπτὰς εἰς τοὺς διαφόρους κύκλους τῶν ἀναγνωστῶν αὐτῆς, ἐθεώρησα καταλληλότατον, ὡς πρῶτον θέμα, νὰ ἀναπτύξω τί ἴνε ἡ χημεῖα· ἂν δὲ αἱ περὶ τοῦ πρώτου τούτου ἀθροῦς κρίσεις δεῖξωσιν ὅτι ἐπετεύχθη ὀπωσδήποτε ὁ ἐπιζητούμενος σκοπός, θὰ ἐπακολουθήσωσι καὶ ἄλλα.

Ο. Α. ΡΟΥΣΟΠΟΥΛΟΣ.

* * *

— Εἰπέ μου σὲ παρακαλῶ τί πράγμα ἴνε αὐτὴ ἡ χημεῖα, περὶ τῆς ὁποίας τόσα καὶ τόσα ἀκούω πάντοτε;

— Ἡ χημεῖα φίλε μου, ἴνε κλάδος τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν, ἐξετάζει δὲ τὰς μεταβολάς, ἅς πάσχουσι τὰ σώματα ἐν αὐτῇ τῇ ὕλῃ αὐτῶν.

— Ἐξηγήσου σὲ παρακαλῶ καλῆτερον, διότι δὲν ἐννοῶ τί μεταβολὰς δύνανται νὰ πάθωσι τὰ σώματα· τὸ ζῶον μὲν ζῶον, χωρὶς νὰ τὸ μεταβάλλῃ ἡ χημεῖα εἰς ἄλλο τι, τὸ φυτὸν μὲν φυτὸν, ὡσαύτως δὲ καὶ ὁ λίθος.

— Ἡ παρατήρησις σου δεικνύει ἀληθῶς ὅτι δὲν ἐνεβάθινες εἰς τὸ πρᾶγμα· τὸ ζῶον μὲν ἐπὶ τινα χρόνον ἐν τῇ ζωῇ καὶ ὑπάρχει εἴτε ὡς τράγος, εἴτε ὡς ἵππος ἢ ἄνθρωπος ἢ ἄλλο τι, καὶ ὁ λίθος δὲ ὑφίσταται εἴτε ὡς μαρμαρόλιθος, εἴτε ὡς πυρίτης (τσακμακόπετρα) κτλ. Δὲν δύναται δὲ ἡ χημεῖα νὰ μεταβάλλῃ τὸν τράγον εἰς λύκον, οὔτε τὴν συκὴν εἰς μηλέαν, οὔτε τὸν ἀσβεστόλιθον εἰς τσακμακόπετραν. Ἐξετάζει ὁμῶς ἡ χημεῖα τὰς μεταβολὰς αἰττινες συμβαίνουσιν, ὡς πᾶς βεβαίως παρατηρεῖ, ἐπὶ τούτων καὶ τῶν λοιπῶν σωμάτων.

Ὅταν τὸ ζῶον καὶ δὴ ὁ ἄνθρωπος τελευτήσῃ ῥίπτεται εἰς λάκκον ἐκ χῶματος, ἂν δὲ μετὰ τινα ἔτη ἀνασκαλίσωμεν τὸ χῶμα ἐκεῖνο δὲν θὰ εὕρωμεν ἴχνος τῶν σαρκῶν ἐκείνων, μόνον δὲ σωρὸν ὁστῶν εὐρίσκομεν. Τί ἔγιναν λοιπὸν αἱ